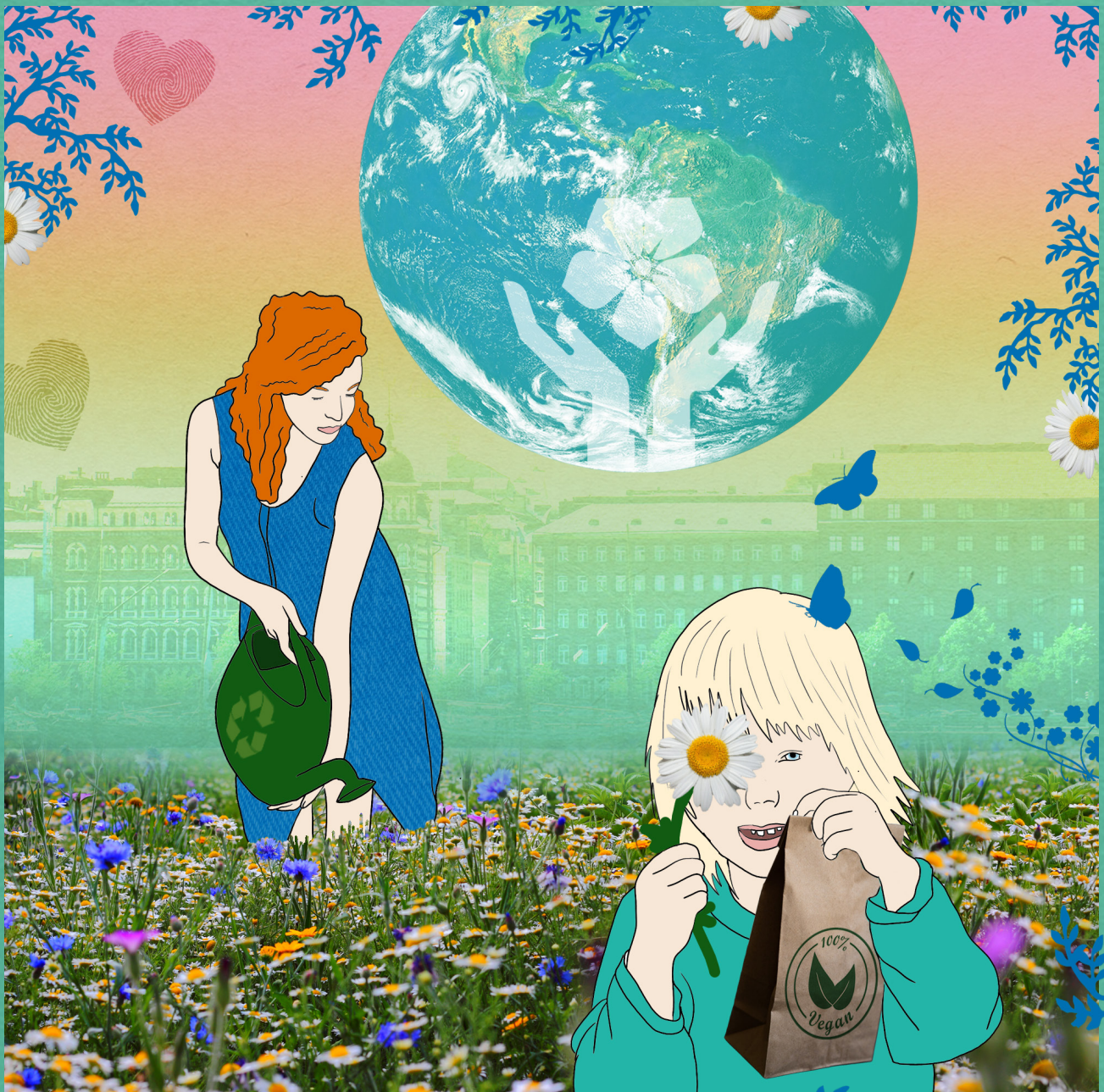

DE MEST EFFEKTIVA

MILJÖÅTGÄRDERNA

Naturens mångfald

DE MEST EFFEKTIVA

MILJÖÅTGÄRDerna

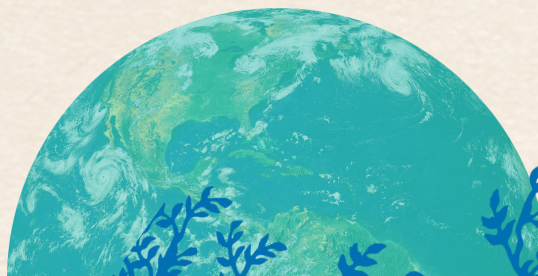
Naturens mångfald

Här hittar du en lista över de mest effektiva miljöåtgärderna relaterade till **naturens mångfald**. På den första sidan förklaras åtgärdernas kontexter mer i detalj. På de följande sidorna listas miljörelaterade åtgärder i form av handlingar som kan göras på individ-, daghems- och skolnivå samt i de omgivande verksamhetsmiljöerna. De numrerade punkterna kan kopplas till varandra parallellt så att punkt 1 i bakgrundsinformation om miljöåtgärderna relaterar till punkt 1 i listan av handlingar som individer och organisationer kan göra.

Dessa handlingar har ett positivt avtryck, eftersom de direkt eller indirekt inverkar på individens men också miljöns välbefinnande, samt även minskar miljöbelastningen! Tillsammans kan ni välja de miljöhandlingar som passar er. Listan innehåller också en reflektionsövning som bjuder in deltagarna att iaktta sina vardagliga kontakter, värderingar och attityder samt sina känslor och vanor.

Grön Flagg: Som en del av temat **NATURENS MÅNGFALD**, välj **minst tre åtgärder från listan**.

Välj åtgärderna från avsnitten *Våra miljöhandlingar* och/eller *V* kan påverka ännu mer. Vi rekommenderar att ni väljer ett brett spektrum av handlingar snarare än t.ex. tre stycken som har med dricksvattenförbrukning att göra.

VAD ÄR VÅRA HANDLINGAR KOPPLADE TILL?

1. Mångfald i närnaturen

Att lägga märke till naturens mångfald, eller biodiversitet, och förstå dess betydelse är nyckeln till att uppskatta och skydda denna mångfald. Därför är det ett viktigt första steg att väcka intresse för närmiljön. Mångfalden finns överallt omkring oss, till att börja med i oss själva! På samma sätt sker förlusten av den biologiska mångfalden inte bara långt borta i regnskogarna, utan den börjar vid vår tröskel. Arter som hör till vår närmiljö och är vanliga i Finland håller på att bli utrotningshotade till följd av förändringarna i deras livsmiljö: skogar avverkas, vattendrag eutrofieras, träsk dräneras eller invasiva främmande arter tar över endemiska arters livsmiljöer. Att skydda närnaturen handlar i hög grad om att skydda livsmiljöerna – när deras livskraft och mångfald bevaras, bevaras också arterna. I bästa fall kan människans verksamhet återställa livsmiljöer och berika den biologiska mångfalden.

2. Rätt kostval för att skydda mångfalden

Den ohållbara livsmedelsproduktionen är en av de största orsakerna till den globala förlusten av biodiversitet. I synnerhet marken som röjs för produktionen av kött och andra animaliska produkter begränsar och splittrar arternas livsmiljöer och levnadsmöjligheter. Skogsområden med oerhörd biodiversitet går förlorade till förmån för foderodling och betesmark. Den biologiska mångfalden i haven hotas av överfiske. Effekterna av finländarnas kostval märks till en stor del utanför landets gränser. En övergång till mer hållbara matvanor är nödvändig för att skydda biodiversiteten, både nära och långt borta.

3. Från överkonsumtion till återvinning och samägande

Produktionen av varor förbrukar mark- och vattenresurser. Förutom livsmedelsproduktionen är

överkonsumtionen en av de främsta orsakerna till förlusten av biodiversitet. Den belastning på mångfalden som förorsakas av finländarnas konsumtion sker till en stor del utomlands. Människors och naturens välbefinnande kan förbättras genom en radikal minskning av konsumtionen. När det gäller nödvändig konsumtion måste tyngdpunkten flyttas till hållbart producerade tjänster, återvinning samt delning och samägande.

4. Klimatförändringen drabbar biodiversiteten

Som fenomen är förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringen på många sätt är kopplade till varandra. Förändringarna i livsmiljöer som förorsakas av den globala uppvärmningen är en växande orsak till att organismer blir utrotningshotade. De mest drastiska effekterna kan skönjas i den arktiska naturmiljön. Många av åtgärderna för att begränsa klimatförändringen kommer därför också att skydda naturen. Ett mer hållbart förhållande till mat och materiella ting minskar både utsläpp och användningen av naturresurser. Utöver förändringar i kostval och konsumtionsvanor kan vi o vår vardag begränsa klimatförändringen och därmed förlusten av biodiversitet genom att minska utsläppsbelastningen från bland annat mobilitet, boende och digitala tjänster.

5. Känslor, hopp och framtid

Förlusten av biodiversitet nära och fjärran väcker många olika känslor som är viktiga att möta. Att tillbringa tid i naturmiljöer och öppna sitt sinne för kontakten med naturen stärker vårt välbefinnande och ger utrymme för dessa känslor. Den bästa byggstenen för känslor, hopp och framtid är handling – att föreställa sig och skapa en bättre värld tillsammans med andra.

MINA MILJÖHANDLINGAR

– de mest effektiva miljöåtgärderna i var och ens vardag

1. Jag gör närnaturen till en vagga för mångfald

- Genom att lämna gräsmattan oklippt eller löven okrattade erbjuder jag insekter och småkryp mat- och gömställen.
- Jag planterar gräs- och ängsväxter i trädgården och i närnaturen för fjärilar och andra insekter.
- På vintern matar jag fåglarna och på sommaren ställer jag ut skålar med vatten till djuren.
- Jag minskar utomhusbelysningen om natten.
- Jag håller husdjur i koppel och följer håller mig till stigarna i skogen.
- För att undvika kemikaliebelastning använder jag biologiskt nedbrytbara rengöringsmedel och kosmetika.
- Jag undviker att använda insektsmedel och -fällor.

2. Jag väljer mer växtbaserad mat. Jag minskar på matsvinnet.

- Jag väljer växtbaserade alternativ vid måltider och mellanmål så ofta som möjligt och äter animaliska livsmedel mer sällan (särskilt kött och animaliska mejeriprodukter).
- Jag äter inhemsk insjöfisk och MSC-märkt fisk.
- Jag ber om att få med växtbaserade produkter på inköpslistan och uppmuntrar andra att prova nya växtbaserade produkter.
- Jag lägger bara upp så mycket mat på tallriken som jag orkar äta och tar sedan mer vid behov.

3. Jag värdesätter mina ägodelar och köper nytt med eftertanke.

- Jag värdesätter mina ägodelar och förlänger deras livslängd genom att underhålla och reparera dem.
- Jag slänger inte användbara saker i soporna.
- Jag köper främst begagnat, lånar och hyr (t.ex. från utlånings- och uthyrningsservice).
- Jag köper nytt endast med eftertanke, och då hållbara produkter av hög kvalitet.
- Jag undviker engångsprodukter.

4. Jag använder måttligt med värme, elektricitet och internet. Jag färdas på hållbara sätt.

- Jag tappar bara den mängd varmvatten jag behöver.
- Jag klär mig varmare och uppmuntrar andra att sänka inomhustemperaturen.
- Jag stänger av elektriska apparater och släcker lamporna när jag inte behöver dem.
- Jag använder strömningstjänster måttligt eller gör det till en vana att låta bli dem en dag i veckan.
- Då det är möjligt färdas jag kortare sträckor med egen muskelkraft, och längre sträckor med kollektivtrafik eller samåkning.
- Jag reser mer sällan och föredrar landsvägs- eller båtresor och lokala destinationer framför flygresor och fjärran länder.

5. Jag ger utrymme för känslor och skapar hopp genom handling.

- Jag väljer en plats i naturen som hjälper mig att möta olika känslor.
- Jag bearbetar mina känslor ensam och tillsammans med andra t.ex. genom rollspel, rörelse, musik, skrivande eller omsorg om närmiljön.

VÅRA MILJÖHANDLINGAR

– de mest effektiva miljöåtgärderna i skolan eller på daghemmet

Varje punkt är en åtgärd du kan välja.

1. Vi skyddar och berikar närraturen.

- Vi bygger och hänger upp holkar för fåglar och fladdermöss samt insektshotell för insekter.
- Vi gör ett övervintringsbo för igelkottar av kvistar och löv.
- Vi ökar mängden murket trä på gårdsområdet.
- Vi skapar ett skogsgolv med råhumus på skolans eller daghemmets gård.
- Vi anlägger en köksträdgård eller äng eller bygger odlingslådor av återvunnet material och planterar sedan näringsväxter för pollinatörer.
- Vi åker på utflykt till gamla skogar i naturtillstånd.

2. Vi väljer växtbaserad och lokalt producerad säsongsmat. Vi minskar på matsvinnet.

- Vi kontakter kökspersonalen eller centralköket och strävar till att öka andelen växtbaserad och lokalt producerad säsongsmat i måltiderna.
- I matsalen placerar vi de vegetariska alternativen först på linjen.
- Vi talar positivt om vegetarisk mat.
- Vi hittar sätt att minska matsvinnet (t.ex. en vägningstävling) och ta tillvara överbliven mat.
- Vi startar en stadsodling på gården eller på en närliggande odlingslott.
- Vi undersöker möjligheten att anlägga en mask- eller bokashikompost.

3. Vi använder saker under en lång tid och föredrar begagnade och icke-materiella varor.

- Vi använder saker under en lång tid.
- Vi utnyttjar befintliga lager genom inventering.
- Vi omvandlar avfallsmaterial till nytt genom hantverk och lär oss att reparera saker.
- Vi synliggör temat i daghemmets eller skolans upphandlingsanvisningar.
- Vi köper begagnat, byter och lånar saker (t.ex. på "rastloppis").
- Vi köper nytt med måtta och undviker engångsprodukter.
- Vi deltar i Köp inget-dagen.
- Vi organiserar en julkampanj för icke-materiella gåvor.
- Vi överväger en gemensam, hållbar policy för gåvor vid terminsavslutningen.

4. Förnybar och energisnål värme, elektricitet och mobilitet.

- Vi undersöker möjligheten att övergå till förnybar och miljöcertifierad energi för uppvärmning och el.
- Vi värmer endast de utrymmen vi använder och ställer in den rekommenderade temperaturen (+21°C).
- Vi vädrar snabbt och effektivt.
- Vi gynnar naturligt ljus och använder energisnåla glödlampor.
- Vi använder digitala tjänster och elektriska apparater med eftertanke och stänger av apparaterna då de inte används.
- Vi anordnar en tävling för att se vilken grupp eller klass som inom en viss tidsram har färdats till skolan/ daghemmet mest hållbart.

5. Vi hanterar miljö känslor och skapar positiva visioner av framtiden.

- Vi planerar en föreställning om naturens mångfald och framtiden för en jul- eller vårfest.
- Vi bearbetar miljö känslor med hjälp av fysiska, konstbaserade och naturbaserade material om emotionell intelligens samt avslappningsstunder.
- Vi lyfter fram hoppfulla nyheter från när och fjärran.
- Vi ordnar en framtidsdag, där vi föreställer oss önskvärda framtider och brainstormar om hur vi i vår vardag kan främja att de förverkligas.

+ Reflektionsövning: Vilken mångfald kan vi observera i vårt liv och vår närratur?

Vi diskuterar varför biologisk mångfald är viktigt. Vi diskuterar våra observationer i vår närmiljö. Vilken typ av biodiversitet finns nära oss? Kan vi se människans handavtryck? Vad skulle finnas här om människan inte hade format den här miljön? Hur ser en skog i naturligt tillstånd ut jämfört med en ekonomiskog?

VI KAN PÅVERKA ÄNNU MER

– mer effektiva miljöhandlingar genom samarbete

Andra daghem eller skolor

- Utarbeta en gemensam handlingsplan för biodiversitet för barn och ungdomar
- Låta material och tillbehör cirkulera daghem och skolor emellan

Varje punkt är en åtgärd du kan välja.

Hem, lokalsamhälle och närområde

- Organisera en foto- eller konstutställning med informationsinslag om biodiversitet på ett lokalt bibliotek
- Förespråka och ordna en kampanj för vegetarisk mat (t.ex. Köttfri oktober eller Veganutmaningen)
- Anlägga en äng eller odlingslåda med hjälp av husbolaget eller grannskapet

Företag, föreningar och samfund

- Bjuda in en aktör som arbetar för biodiversitet till ett besök i daghemmet eller skolan
- Skydda naturmiljöer (t.ex. delta i talko för att bekämpa invasiva främmande arter)
- Delta i vinter- och vårobservationer, rapportera artobservationer till forskare eller organisationer
- Kontakta närbutiker med önskemål om miljömärkta produkter och föreslå att de ställer fram dem på en synlig plats

Beslutsfattare och myndigheter

- Ordna en frågestund för beslutsfattare om naturskyddsåtgärder och markanvändningsplaner som hotar eller skyddar den biologiska mångfalden
- Kartlägga det nuvarande och det optimala tillståndet för den biologiska mångfalden på daghemmets eller skolans gård samt presentera resultaten för en samarbetspartner
- Kontakta en lokal beslutsfattare för att främja skyddet eller återställandet av en närskog eller ett närvatten

Media och det offentliga rummet

- Skriva en insändare om temat 'biologisk mångfald'
- Organisera en Östersjörunda och bjuda in representanter från lokala medier
- Ordna en demonstration för utrotningshotade arter och skriva en artikel om det till lokaltidningen eller andra medier
- Ordna en biodiversitetskarneval eller en gårdsfest för att fira ökad biologisk mångfald

Experterna Venla Niva (Aalto-universitetet), Iikka Oinonen (Finlands miljöcentral SYKE), Essi Huotari (Kudelman-forskarnätverket), Anu Kaila (Återanvändningscentralen), Maaria Parry (Helsingforsregionens miljötjänster HRM) och Saara Rimon (Sitra) har kommenterat listan för att säkra att de mest effektiva och centrala miljöåtgärderna i en skol- och daghemsmiljö i relation till biologisk mångfald finns med.